

Respect pentru oameni și cărți

Colecția a fost fondată în 1992 de V.F. Dobrinescu

Țarul Nicolae al II-lea al Rusiei (18 mai 1868 - 17 iulie 1918) sau Nikolai Alexandrovici Romanov a fost ultimul împărat al Rusiei. A domnit din 1894 până la abdicarea sa din 15 martie 1917 la sfârșitul revoluției din februarie. A fost asasinat împreună cu întreaga sa familie de către bolșevici la ordinul lui Lenin.

Nicolas II, *Journal intime (juillet 1914 – juillet 1918)*, Payot, Paris 1934

© 2019 Editura Institutul European Iași pentru prezenta ediție în limba română

INSTITUTUL EUROPEAN

Iași, str. Grigore Ghica Vodă nr. 43, cod 700469, O.P.6, C.P. 1309

tel. 0232/230800; tel./fax 0232/230197

E-mail: euroedit@hotmail.com <http://www.euroinst.ro>

Descrierea CIP a Bibliotecii Nationale a României

NIKOLAI II, ȚAR AL RUSIEI

Jurnal intim / Nicolae al II-lea ; trad. din lb. franceză și repere cron. de Andrei Alexandru Căpușan. - Iași : Institutul European, 2019

2 vol.

ISBN 978-606-24-0224-2

Vol. 1 : De la război la abdicare : (1 iulie 1914-2 martie 1917). - 2019. - ISBN 978-606-24-0225-9

I. Căpușan, Andrei Alexandru (trad.)

821.161.1

Potrivit Legii nr. 8/1996, a dreptului de autor, reprodusearea (parțială sau totală) a prezentei cărți fără acordul Editurii constituie infracțiune și se pedepsește în conformitate cu aceasta.

Printed in ROMANIA

Țarul Nicolae al II-lea al Rusiei

Jurnal intim

(1 iulie 1914 – 30 iunie 1918)

Volumul I

1 iulie 1914 – 2 martie 1917
De la război la abdicare

Traducere din limba franceză, note și Postfață
de Andrei Alexandru Căpușan

INSTITUTUL EUROPEAN

2019

În cadrul unei vizite la București în anul 1861 – 12 iulie 1861 – în
casa Nicolae al II-lea și a domnitorului română
Nicolae Alexandru Romanov, Războiul a fost proclamat împărătei și României.
A doua zi din 1861, pe 13 iulie, abdicația sa de la 13 iulie 1817 și
a regalit române, din Ierusalim și din Roma, Imperia și
ținutul și familia sa răsuflare bolognă și se închide în Lazio.

Nicolae II, *Imperial romanian journal 1878 – 1917*, Taylor, Paris
1934.

© 2013 Adresa Institutului Unirii și Călătorii și Prezidenției României
româna

adresa Institutul Unirii și Călătorii și Prezidenției României

RIEI sătmăreni 5 – 8101 sătul
Sătmăreni, județul Sătmărean
tel. 0232/21.40.000-0000
fondat în 1990, cu scopul de a susține
cercetarea istorică și culturală a României

ISBN 978-606-14-0251-8
Vol. 1: De la război la abdicare (1 iulie 1861 – 13 iulie
1917) – ISBN 978-606-14-0252-6

Coprezză Andrei, Alexandru, Ionel, 1940-

821.061.1

Recens Legii în 1861, a drepturi de om, revoluționar
(partea sau moșteni) a prezentelor astăzi fără acordul României
constituie infracțional și se urmăresc în cadrul unei cauze.

INSTITUTUL UNIRII

Printed in ROMANIA

€105

Chiară înainte Cuprins

Prima carte a *Jurnalului iman al lui Nicolae al II-lea*, publicată în 1925, în „Colecția de ipernotări
științifice și documente pentru studierea istoriei războiului
românesc”, este de departe cea mai veche decât cătreia fragmente (cam 15

Cuvânt-înainte / 7

Anul 1914 / 11

Anul 1916 / 107

Anul 1917 / 115

Postfață / 145

Jurnalul iman al împăratului Nicolae al II-lea,

pe care acesta l-a lăsat îngrijorat din 1861 pînă la moarte
și cuprinde 51 de cărți, majoritatea legește în墨
(chiu) negru, și numărătoare de la 1 în 51. A mai cu sine,
în cînd, toate actele și hărțile la scrii sunt, astfel fiind
aceste cărți, scrisurile scrierilor sale, cele ale membrilor
și astfel cu tot regăsite în cîntările și cîrpele monarhie
lor. Un delegat al universității din Viena, în
1915 de către amiralul Mihail în cîstăcă, arășă că
aceste cărți în subiectele lor sunt într-o
stare de conservare lipsită, unde erau depozite
acestele familiere impunătoare, astăzi din tresele uitării și

cu Dini, La "Diplomatica" Schmid Reinhardt, Berlin 1926; Iam 1000 pagini și 1000 ilustrații.

Kronstadt, unde am ajuns la 10.00 după ce am plecat de la ora 5.15 și reprezentat în calea răzbunului și ar trebuit să ajungă acasă în ora 10.00 de la ora 10.00 de pe apără. Cu țăriile săptăzi se trezește multă vicioză și prudență. Este în ceea ce urmărescă propria sa și în manele comandanților. I-am văzut său măcescă în fruntea capătă, astăzi uncopii chiar cu măciuță în fundul englez. Căstă urmărește aducerea flotei de mării Imperiile în fundul englez sau rusă. Această reacție arată că flota lui nu îl poate să nu fie înțeleasă și că înțelesul său este de către Alexander Protopopov.

Alături pur și simplu, am recunoscut faptul de către înțelesul său englezesc, spreapă, bătrâni, precum și Pești la fel de obișnuit și de hărțile vîntă alături de flotă. Pe lângă pe lodo, căte o trăsătură, căte un gădui vesti zonă de călătorie care să ascundă tot ce aparține de călătorie. În cadrul său englezesc, nu aveam să alegă să așteptă. Fie că nu și rezistem, sau săi emigrație să devină altă lăsată să se rostească.

Ultima parte a documentului lăsată lui Nicodim al II-lea este un document multă lăsată în timpul 200 de pagini, vădem în sprijinul său, care să fie mai tractată deasupra cunoștință. În momentul în care începe să se consente căruia. Nicodim al II-lea era pur și simplu al celor două sasea părți a formă. Liderul religios a 180 de militari de cernăția ortodoxă, comandanții unei armate impense, care nu a avut niciun conținut. În cîteva luni, în cîteva riguri, vădem născându-se și

Anul 1914

1 iulie 1914. Marți.

Ne-am scutat foarte devreme. A trebuit să cătim și să scriem până în momentul plecării noastre. La ora 10.00 am plecat la Kronstadt. Vremea era mohorâtă și ploioasă. Am coborât în port și am asistat la binecuvântarea unui nou doc foarte vast, docul Alexis (numele țăreviciului, Alexei – n.tr.). S-a dat drumul să intre apa, apoi a pătruns în el crucișătorul *Rurik*. Am ajuns la ora 1.30 (de fapt, 13.30 – n.tr.) pe puntea lui *Standart*. După prânz, am navigat. Timpul s-a ameliorat.

La ora 8.15 (20.15 – n.tr.), am ancorat la geamandură, în rada *Standartului*. *Steaua Polară* și cele cinci torpiloare *Voiskovoi*, *Dobrovolets*, *Moskvitianine*, *Emirul de Bukhara* și *Finn* au venit cu noi. Aerul a devenit magnific, iar mirosul de ars a dispărut. Seara am jucat săh.

2 iulie. Miercuri.

Am dormit foarte bine și m-am trezit cu un sentiment de bucurie că mă aflam pe iaht în acest loc frumos. La ora 10.00 am făcut turul Tukholmei, în caiac, cu Grabbe¹ și Kyra Narışkin¹. Apoi am citit. La

¹ Contele Aleksandr Grabbe era comandanțul escortei împăratului (n.ed.fr.).

dejun au participat generalul Samsonov² și toți comandanții de vase. La ora 2.00 (14.00 – n.tr.), Fredericks³ a plecat spre Peterhof pe torpiloul *Finn*. Am coborât pe uscat cu copiii și am jucat tenis. Apoi am făcut baie în mare, cu ofițerii, la vechiul loc. Seara am jucat domino.

3 iulie. Joi.

Zi superbă, nu prea caldă, cu o briză venind dinspre sud. Dimineața, m-am plimbat împreună cu Olga și cu Tatiana⁴ în șalupa cu doi vâslași. Începând de astăzi, ca de obicei, ni se trimit șase ofițeri de serviciu, câte unul din fiecare bastiment de escortă. În cursul nopții, pictorul Tkatchenko a ajuns pe iaht pe torpiloul *Finn*. La ora 2.30 (14.30 – n.tr.) am coborât pe uscat de pe *Padio* împreună cu ceilalți și am făcut o frumoasă plimbare. Apoi, am trecut pe la Alexis⁵, unde am făcut o baie în mare. După ceai, am citit și

¹ Cyril Narîškin era aghiotantul împăratului (n.ed.fr.).

² Aleksandr Vasilievici Samsonov (noiembrie 1859 – august 1914) a fost ofițer de carieră și general de cavalerie în armata rusă. A participat la Războiul ruso-japonez (1904–1905) și la Primul Război Mondial, în primele luni ale acestuia (iulie-august 1914). A murit la 30 august 1914, în urma bătăliei de la Tannenberg, o umilitoare înfrângere impusă armatei ruse de armata germană, comandată de generalii Paul von Hindenburg și Erich von Ludendorff. Vezi Ian V. Hogg, *Dicționarul Primului Război Mondial*, Editura Niculescu, București, 2007, p. 173 (n.tr.).

³ Baronul Fredericks, ministru al Curtii (n.ed.fr.).

⁴ Cele două fiice mai mari ale împăratului (n.ed.fr.).

⁵ Este vorba despre țăreviciul Alexei (n.tr.).

am semnat hârtiile sosite în cursul nopții. Seara, am jucat arșice cu Zelenetski¹, Zlebov și Nevarovski.

4 iulie. Vineri.

Noaptea a bătut vântul, iar dimineață a plouat. Am rămas pe iaht până la prânz. La amiază l-am primit pe guvernatorul general Zeyn. La 2.30 (14.30 – n.tr.) am coborât pe uscat împreună cu ceilalți plimbăreți și am mers pe drumul către sat, pentru a ne întoarce apoi la locul lui Alexis. Am făcut cu toții o baie pe cinstă. După ceai, au fost furtuni pe diferite coaste și au durat, cu intervale, până la miezul nopții. Am jucat puțin domino.

5 iulie. Sâmbătă.

Ziua a fost superbă. Am făcut o mare plimbare în trei cu barca. După prânz ne-am despărțit de Butakov, care a fost trimis pe *Tarevna* ca ofițer secund. Am coborât pe pământ pentru a ne plimba până la Tukholma. Apoi am făcut o baie în mare. La ora 6.30 (18.30 – n.tr.), serviciu religios pe dunetă. Un curier a adus o mulțime de hârtii. După cină am citit; apoi nu am rezistat și am făcut o partidă de domino.

6 iulie. Duminică.

De azi-dimineață, vremea a devenit mai lăptătoare și mai răcoroasă decât în ultimele zile. La ora 10.00 am desprins vasul de țărm și am pornit înspre Kronstadt. Pe drum am ascultat slujba. După dejun,

¹ Nikolai Mihailovici Zelenetski (1859-1923), om politic și botanist rus (n.tr.).

am terminat de citit hârtiile de ieri. Am trecut prin marea radă, prin fața escadrei de crucișătoare; am salutat echipajele. La 3.30 (15.30 – n.tr.) am trecut de pe *Standart* pe *Alexandria* și ne-am întreptat înspre Peterhof. Când eram la ceai, am văzut un iaht întreptându-se spre Petersburg. Citit, plimbat și făcut o baie în mare. Mătușa Olga și Tatiana Constantinovna au luat cina cu mine.

7 iulie. Luni.

Audiențe fără sfârșit în cursul dimineții. După raportul lui Grigorovici, la ora prânzului am plecat în port, să vedem noua stație radiotelegrafică, și apoi la Kronstadt, pe *Alexandria*. Dejun la bord. Înaintea plecării, a fost o aversă cu furtună, apoi vremea s-a luminat, s-a limpezit. La ora 2.00 precis (14.00 – n.tr.), a apărut în mica radă escadra franceză, compusă din două cuirasate, *France* și *Jean Bart*, și din două torpiloare. Grigorovici l-a adus apoi pe președintele Poincaré¹ pe iaht. După prezenterile reciproce ale suitelor, ne-am întreptat spre Peterhof. Între timp, saluturile continuau. În port, toți Marii Duci² și o superbă gardă de onoare din echipajul Gărzii. L-am adus pe președinte la palat, însotit de escorta mea; acolo se afla o foarte frumoasă gardă de onoare din

Jurnal intim (1 iulie 1914 – 30 iunie 1918)

regimentul de la Enisei. Alix¹ a venit după un sfert de oră, cu Olga și cu Tatiana. L-a primit pe Poincaré și ne-am întors acasă cu toții la ora 4.00 (16.00 – n.tr.). Plimbat cu Tatiana, după care i-am făcut o vizită lui Dimitri. Luat ceaiul cu N.P. Sablin (de serviciu). Citit. La 7.30 (19.30 – n.tr.), dîneu de gală. După ce ne-am întreținut cu bunul președinte, ne-am despărțit de el și ne-am întors la noi la ora 10.00 (22.00 – n.tr.).

8 iulie. Marți.

Lucrat toată dimineață până la 10.15, după care m-am dus la palat, la Poincaré. Am stat de vorbă până la 11.15; apoi el a plecat la Petersburg, unde a stat toată ziua, iar eu m-am dus la Palatul Englez. Acolo, pe peluza din față erau aranjate companiile de cadre militare și de stagiaři ai școlii de tir împreună cu ofițerii lor. Au sărbătorit la 1 iulie cincantenarul companiei de tiraliori din batalionul-școală. După ce i-am trecut în revistă și i-am primit pe ofițeri, am făcut fotografii de grup pe trepte și am examinat la palat modelul monumentului „lui Ahnpapa”², făcut de Lanonica. Sosit acasă la ora 12.45, împreună cu Dimitri (de serviciu). Primit pe Suhomlinov³ pentru un sfert de oră. După dejun, jucat tenis. Citit. La ora 7.30 (19.30 – n.tr.) am făcut baie în mare împreună cu Dimitri. El și Olga au

¹ Principesa Alix de Hessa-Darmstadt, soția țarului Nicolae al II-lea (mai târziu, Alexandra Feodorovna) (n.tr.).

² În limba daneză „bunicul”, împăratul Alexandru al II-lea (n.ed.fr.).

³ Vladimir Alexandrovici Suhomlinov (1848-1926), general, om politic și de stat rus, ministru de Război între anii 1909-1915 (n.tr.).

¹ Raymond Poincaré, președintele Republicii Franceze (februarie 1913 – februarie 1920) (n.tr.).

² Unchii țarului (frații lui Alexandru al III-lea). Verii țarului erau tot Mari Duci (n.tr.).

cinat. Am făcut apoi o plimbare cu mașina. Ziua a fost splendidă. Sărmanul Poincaré s-a întors din oraș de-abia la o jumătate de oră după miezul nopții.

9 iulie. Miercuri.

La 11.30 am primit o delegație română de la Regimentului meu 5 Roșiori. Mi-au adus uniforma completă a regimentului și câteva albume din partea regelui¹. La 11.30, Poincaré a adus cadouri pentru Alix și pentru copii. Am plecat împreună cu el la Palat. Ofițerii francezi și cei români au luat masa. La 3.00 (15.00 – n.tr.), am luat trenul de Krasnoe Selo. În stație ne aștepta o gardă de onoare a regimentului de Lăncieri ai împăratesei; o alta se afla pe șosea, lângă palatul Regimentului 12 de Grenadieri din Astrahan. La 4.00 (16.00 – n.tr.) a început vizitarea taberei militare, pe o vreme magnifică. Alix se afla în trăsură împreună cu Poincaré, Maria și Anastasia². Părea că trupele sunt în formă. După ceremonie, m-am întors împreună cu președintele. La 7.15 (19.15 – n.tr.), mare dineu, împreună cu Nikolaşa³ și Stana⁴, într-un cort. La 9.30 (21.30 – n.tr.), m-am dus la teatru cu Poincaré, Olga și Tatiana. Spectacolul a fost bun și nu prea lung. Supeu cu Alix și fiicele noastre, îmbrăcate în rochii de casă.

Jurnal intim (1 iulie 1914 – 30 iunie 1918)

10 iulie. Joi.

Participat împreună cu Poincaré la revista trupelor, care a început cu o inspecție la ora 10.00; el se afla în mașină, împreună cu Alix, Maria și Anastasia¹. Defilarea s-a sfârșit la 12.30. M-am întors foarte mulțumit. Dejun în cort, la Krasnoe. În timpul zilei a fost foarte cald. Ne-am întors cu trenul la ora 3.00 (15.00 – n.tr.). M-am plimbat puțin, am transpirat foarte tare și am făcut o baie în mare, cu toate deliciile. Un nor mare veni parcă dinspre vest și o furtună cu o ploaie puternică a făcut ravagii exact înaintea plecării mele, împreună cu Poincaré, spre Kronstadt. La 7.30 (19.30 – n.tr.) ne-am urcat la bordul noului cuirasat *La France*, unde un dineu de 104 tacâmuri a fost servit pe dunetă. Totul a decurs foarte bine; la 10.00 (22.00 – n.tr.) ne-am despărțit de președinte și am plecat la Peterhof, unde am sosit la 11.00 (23.00 – n.tr.), pe o vreme de un calm plat și într-o totală obscuritate. Citiți.

11 iulie. Vineri.

Căldura a atins 24 de grade la umbră. Am muncit toată dimineața, până la 1.00 (13.00 – n.tr.). L-am avut la dejun pe Bagration (de serviciu). M-am plimbat până la ora 3.15 (15.15 – n.tr.) și am fost apoi cu Olga și cu Tatiana la Krasnoe, unde am primit conducerile școlilor de ofițeri de cavalerie și ai aerului, în fața marii săli de mese. Dineu la cavaleriei-gărzi și teatru.

¹ Regele Carol I al României (1881-1914) (n.tr.).

² Două din cele patru fiice ale țarului, cele mici (n.tr.).

³ Vărul țarului, Marele Duce Nicolae (n.tr.).

⁴ Soția lui Nikolaşa (n.tr.).

¹ Împăratresa și cele două fiice mai mici (n.ed.fr.).

12 iulie 1914. Sâmbătă¹.

Joi seara, Austria i-a prezentat Serbiei un ultimatum, din care opt articole sunt inacceptabile pentru un stat independent. Termenul expiră astăzi, la ora 6.00 seara (18.00 – n.tr.). Evident, la noi nu se vorbește decât despre acest lucru. Am fost plecat dimineața la Krasnoe Selo, unde la 10.00 a avut loc o splendidă trecere în revistă a regimentului Astrahan. De la 11.00 la 12.00 am avut la mine un conciliabul cu șase miniștri, mereu pe tema aceleiași chestiuni și a măsurilor de precauție pe care le avem noi de luat. Dejun cu ofițerii regimentului Grenadierilor din Astrahan. La 2.30 (14.30 – n.tr.) am plecat la ambulanța mătușii Miecen, de acolo la Spitalul Militar. Înmânăt regimentului de Husari ai Gărzii premiu pentru cel mai bun tir al cavaleriei. Am trecut apoi în revistă Regimentul 9 de Dragoni din Kazan și Regimentul 12 de Husari din Akhtarsk. Toți șefii erau prezenti. La 6.00 (18.00 – n.tr.) a avut loc avansarea promoției de aspiranți la rangul de ofițeri, în fața cortului care servește de sală de mese. Dineu oferit la doi ofițeri din cele două regimete menționate. După ce m-am întreținut cu ei, am plecat la teatru împreună cu cele trei fiice mai mari ale mele². A fost un spectacol lung, în scopul sărbătoririi a 50 de ani de existență a teatrului. Am revenit la Peterhof la 1.15, însă m-am culcat pe la ora 3.00; o mulțime de hârtii de citit și semnat.

¹ Toate datele sunt pe stilul vechi, iulian (n.ed.fr.).

² Este vorba despre Olga, Tatiana și Maria Iulian (n.ed.fr.).

Jurnal intim (1 iulie 1914 – 30 iunie 1918)

13 iulie. Duminică.

M-am trezit la 9.00, pe o ploaie care răpăia zgomotos. L-am primit după slujbă, la Fermă, pe trimisul Curții de la Mecklenburg-Strelitz, sosit cu vesteas morții Marelui Duce. A luat masa cu noi. Ploaia a încetat către 2.00 (14.00 – n.tr.) și înspre seară timpul s-a limpezit. M-am plimbat împreună cu copiii, pe jos și cu barca. Făcut o baie în mare. Olga¹ a venit și ea la cină. Am petrecut seara împreună.

14 iulie. Luni.

Vremea frumoasă a continuat. Dimineața, m-am plimbat timp de o jumătate de oră; apoi l-am primit pe Grigorovici și la prânz pe Taneiev. Am luat masa singuri. După 3.00 (15.00 – n.tr.) am jucat tenis. La 6.00 (18.00 – n.tr.) l-am primit pe Maklakov². Nu erau știri interesante, dar, conform unui raport adresat lui Sazonov³, se pare că austriecii se arată foarte uimiți de

¹ Olga, sora mai mică a țărului Nicolae al II-lea (1882-1960) (n.ed.fr.).

² Nikolai Maklakov (1871-1918), om politic și de stat rus, șambelan al Curții Imperiale, consilier de Stat, monarchist și cu vederi de dreapta. A fost ministru de Interne al Rusiei în intervalul 16 decembrie 1912 – 5 iunie 1915 (n.tr.).

³ Serghei Sazonov (1860-1927), diplomat rus de carieră; a fost diplomat la Londra, ambasador la Vatican (1906-1909), ministru-adjunct al Afacerilor Străine (1909-1910) și ministru al Afacerilor Străine (noiembrie 1910 – iulie 1916) al Rusiei Imperiale – în A.F. Frangulis (coord.), *Dictionnaire Diplomatique*, Academia Diplomatică Internațională, volum suplimentar cuprinzând biografiile

TARUL NICOLAE AL II-LEA AL RUSIEI
zvonurile despre pregătirile noastre și că încep să vorbească despre ele. Așa s-a scurs toată seara.

15 iulie. Marți.

Primit pe Suhomlinov și Ianușkevici¹ cu rapoartele lor. La dejun: Hélène și Vera de Muntenegru; la 2.30 (14.30 – n.tr.) primit la Palat pe delegații la Congresul Clerului Militar și Naval, cu părintele Šavelski în frunte. Jucat tenis. La 5.00 (17.00 – n.tr.) am plecat împreună cu fiicele noastre la Strelna și acolo am luat ceaiul, împreună cu ele și cu Mitia. La 6.00 (18.00 – n.tr.) l-am primit pe Sazonov, care m-a anunțat că astăzi la prânz Austria i-a declarat război Serbiei. Olga și Arseniev (de serviciu) au cinat.

16 iulie. Miercuri.

L-am primit pe Goremîkin² în cursul dimineții. La 12.15, la Palat, unde am promovat aproximativ 100 de elevi de la Marină la rangul de ofițeri. Apoi am jucat toată ziua tenis; vremea era superbă. Însă întreaga zi a fost extraordinar de neliniștită și agitată; eram chemat într-o la telefon, când era

---

diplomaților, din Evul Mediu până în actualitate, p. 992-999 (n.tr.).

¹ Nikolai Nikolaevici Ianușkevici, general rus, un timp șeful Statului Major General (n.tr.).

² Ivan Loghinovici Goremîkin (1839-1917), avocat, om politic și de stat. A fost ministru-adjunct al Justiției (1891-1894), senator (1894-1895), apoi ministru de Interne (1895-1899). A fost de două ori președintele Consiliului de Miniștri, în perioadele 5 mai – 21 iulie 1906 și 12 februarie 1914 – 2 februarie 1916 (n.tr.).

Sazonov, când Suhomlinov sau Ianușkevici. În afara de asta, am fost într-o corespondență urgentă, prin telegraf, cu Wilhelm¹. Seara, am citit și l-am primit pe Tatișcev, pe care îl voi trimite mâine la Berlin.

17 iulie. Joi.

Dimineața a fost mai liniștită în ceea ce privește munca. I-am primit pe Mamantov, Botkin² de la Lisabona și pe comandanțul regimentului Caspian-Iskritski. După dejun, am stat de vorbă cu Sazonov și Tatișcev. Apoi m-am plimbat singur. Vremea era caldă. La 6.00 (18.00 – n.tr.), l-am primit pe contele Fredericks³, împreună cu Voiekov⁴, apoi cu Nilov. M-am scăldat în apa mării, cu toate deliciile. Olga a servit cina și a petrecut seara cu noi.

18 iulie. Vineri.

Ziua a fost mohorâtă, cam la fel cu starea mea de spirit. La 11.00, la Fermă, a avut loc o ședință a

---

¹ Împăratul Germaniei, Wilhelm al II-lea (1889-1918) (n.ed.fr.).

² P. Botkin, diplomat rus, ministru plenipotențiar în Maroc (din 1906) și în Portugalia (din 1912). În A.F. Frangulis, coordonator, *op.cit.*, p. 138 (n.tr.).

³ Vladimir-Alexandrovici, conte (în unele surse baron) Fredericks. Diplomat rus. Ministrul Curții Imperiale și ministru plenipotențiar la Karlsruhe și la Stuttgart (1884-1892). În *ibidem*, p. 373 (n.tr.).

⁴ Generalul Voiekov, comandanțul Palatului Imperial, era nepotul fostului general Voiekov, principe Dolgorukov, guvernator al Moscovei. Ginerele contelui Fredericks, ministrul Curții Imperiale (n.tr.).